

Edmund Schilvold
Teolog (M.Th.)
Forfatter
Tidligere journalist og fotograf

Rogaland, 1. august 2021

Skatteetaten
Samt alle andre dette måtte vedkomme

Innspill til høring – ”avgift på landbasert vindkraft” (referanse 2021/1129)

Under (side tre) følger en noe modifisert utgave av en artikkel skrevet av undertegnede i oktober 2020, som først og fremst tar for seg situasjonen knyttet til utbyggingen av vindindustri i Rogaland fylke, som er en region jeg kjenner meget godt, men mye av det jeg sier i denne artikkelen er også gyldig og aktuelt for resten av Norge, og spesielt for kysten og de kystnære områdene på andre deler av Vestlandet og i Nord-Norge. Selv om den i liten grad svarer direkte på spørsmålene som akkurat denne høringen dreier seg om, så vil jeg likevel oppfordre dere som skal behandle denne saken, og andre aktuelle beslutningstagere i stat og kommuner, til å lese den, siden den adresserer andre vindindustrirelaterte perspektiver, samt det større, bakenforliggende spørsmålet som alle intelligente mennesker i dette landet nå burde stille, nemlig:

Er det i det hele tatt akseptabelt å oppmuntre og legge til rette for videre utbygging av landbasert vindkraft i Norge?

I en analyse av hvorvidt dette er akseptabelt eller ikke, kan man ikke kun se på mer eller mindre kortsiktige økonomiske forhold – man må også ta med i betraktning etiske, landskapsmessige, naturfaglige, kulturelle og historiske faktorer, for å nevne noe.

Jeg og svært mange andre mener at svaret i det store og hele må være et rungende ”Nei”! Det er riktignok mulig å se for seg enkelte steder i Norge hvor plassering av landbaserte vindturbiner vil være lite problematisk – først og fremst svært værharde og avsidesliggende lokaliteter langt fra bosetninger og gårder, med liten naturgitt skjønnhet og lav biodiversitet, og av minimal interesse for friluftslivet – men disse stedene er det faktisk ikke særlig mange av.

Det er ingen overdrivelse å si at utbyggingen av såkalte ”vindparker” – egentlig *industriområder*, og et eklatant misbruk av termen ”park” – har karakter av *overgrep*, og kunne og burde bringes inn for både norske og internasjonale domstoler. Vi snakker om overgrep på mange nivåer og i mange dimensjoner – overgrep mot naturarven vår, og derfor mot både tidligere, nåværende og framtidige generasjoner, overgrep mot verdifulle landskapsrom, overgrep mot kulturarv og historie, overgrep mot privat eiendomsrett,

herunder interessene til tusenvis av gårdbrukere og hytteeiere (og ofte de mindre resurssterke av disse), overgrep mot friluftslivet, som i Norge er av svært stor betydning for store deler av befolkningen, overgrep mot grunnleggende menneskelige behov som behov for ro, hvile, trygghet og fravær av konstant støy, overgrep mot særlig utsatte dyre- og fuglearter (eksempelvis ørn), og, i de tilfeller hvor områder av internasjonal betydning (slik som vestlandsfjordene) ødelegges eller forringes, overgrep mot menneskeheten som helhet.

Hvis det forslaget som nå er på høring skulle bli endelig vedtatt og innført, i sin nåværende form, vil det etter all sannsynlighet bare øke både frekvensen og alvorligheten til vindindustrirelaterte overgrep i årene som kommer, fordi det vil utgjøre innføringen av noe nær en institusjonalisert statlig "bestikkelse" til kommuner som gir etter for press og aksepterer omdisponering av aktuelle arealer på tross av vektige motargumenter.

Dette er ikke "greit", og hele denne situasjonen synes å danne en del av et større samfunnsmessig utviklingsmønster, hvor det som er eller burde være lovfestede rettigheter og sentrale etiske problemstillinger ignoreres, suspenderes eller forsøkes omgått, med henvisning til foregitte grunnlag av ulikt slag som, ved nærmere ettersyn, viser seg å være høyst problematiske, og helt uholdbare som påskudd for juridiske og etiske "krumspring".

Det burde nå være klart for alle at *landbasert* vindkraft, slik den nå manifesterer seg (dvs. som gigantiske maskiner som i flere tilfeller nærmer seg Eiffeltårnet i Paris hva størrelse angår), slett ikke er en "grønn" form for energi. Merkelappen "grønn" har i dette tilfellet vist seg ikke å være stort annet enn en veldig bekvem unnskyldning for gjennomføringen av en helt ny kategori naturinngrep, som ofte er uhyre ødeleggende, samt en helt ny kilde til profitt for ulike størrelser, både her i Norge og i utlandet.

Men det er også grunn til å stille spørsmålstegn ved hele det underliggende premisset om behov for såkalt fornybar energi på grunn av menneskeskapte og skadelige klimaendringer. Hvis vi studerer Jordens historie, så finner vi at klimaendringer generelt er et helt naturlig, uunngåelig og nødvendig fenomen, som har funnet sted tusener på tusener av ganger i løpet av den tiden Jorden har eksistert. Visuelt framstilt ligner en oversikt over Jordens temperaturer over millioner av år mye mer på en berg-og-dal-bane eller et kardiogram enn et horisontal linje. Dette har vi visst i mange år, fordi både analyser av såkalte iskjerner og ulike geologiske undersøkelser ikke levner noen som helst tvil om at dette er hvordan fortiden til planeten vår ser ut.

Enkelt forklart så befinner vi oss nå i en såkalt *interglasial*, som er en relativt mild og varm periode, vanligvis med en varighet på noen tusen år, i en stor og totalt sett mange ganger lengre *istid*. Denne overordnede istiden begynte for ca. 2,6 millioner år siden, og sammenfaller med epoken som kalles Kvartær. Geologisk sett befinner vi oss altså fortsatt i en istid, og akkurat nå befinner vi oss i en av denne istidens interglasialer. Det har vært en rekke slike interglasialer tidligere, og alle disse er skilt ifra hverandre av lange tidsrom med vesentlig lavere temperaturer og økende eller stabilt isdekke.

Det har også vært flere store istider opp igjennom tidene. Den kuldeperioden som begynte for ca. 2,6 millioner år siden, er bare den siste i serien. Man mener det har vært fire andre tidligere, og den ene av disse førte til en nesten total nedisning av kloden, som blant geologer er kjent som "Snowball Earth". Imellom de fleste av disse store istidene var det dessuten lange perioder hvor temperaturene stort sett lå høyere enn i noen interglasial – inkludert den nåværende.

Dette er avgjørende informasjon, for dette innebærer at den sannsynlige hovedårsaken til dagens såkalte klimaendringer er at vi nærmer oss slutten på og muligens klimakset i nåværende interglasial, og at vi på lang sikt, dersom naturen får gå sin gang, går mot en ny nedfrysning og en ny kuldeperiode. En slik nedfrysning eller slutt på interglasialen kan komme ganske plutselig – det er hva dataene viser – og vil gjøre store deler av de nordlige delene av den nordlige halvkule, inkludert Norge, ubeboelige for mennesker.

Videre er det et viktig poeng at en betydelig del av den interglasialen vi fortsatt er i førte med seg et klart varmere klima enn det vi har i dag. Dette vet vi blant annet fordi det er funnet sikre tegn på at anselige deler av Norge da var dekket av frodige, varmekjære løvskoger. Noe høyere temperaturer enn dem vi har i dag førte altså slett ikke til noen krise eller masseutryddelse, men snarere til en blomstringstid – og mye tyder på at dette ikke kun gjaldt naturen, men også menneskene og deres samfunn.

Men dette kan enhver normalt utdannet geolog fortelle dere mye, mye mer om enn jeg kan. Mitt hovedpoeng er at det ikke finnes noe sant vitenskapelig grunnlag for den kvasi-religiøse fanatismen og de bekmørke "dommedagsprofetiene" som ofte preger diskusjonen når temaet *klima* kommer opp. Av samme grunn er det tullete – farlig tullete – å framstille situasjonen vi er i som så alvorlig at det gir mening å ødelegge Norge – et av verdens mest naturskjønne land, og en av Europas siste grønne lunger – for å "redde jordkloden".

Under følger innlegget om Rogaland.

Raseringen av Rogalands natur må stanses – nå!

"Å kjempe mot vindmøller" er et gammelt uttrykk som betyr å kjempe mot oppdiktede fiender, hevdes det. Men de svermene av gigantiske roterende maskiner som nå planlegges plassert her i Rogaland er dessverre alt annet enn harmløse, og utgjør et framtidsprospekt som er så utrolig alarmerende at jeg ikke kan la være å ta bladet fra munnen – om ikke annet så for å gi mitt lille bidrag til bølgen av protester mot denne kalkulerte raseringen av våre omgivelser.

Opprinnelig, før det gikk opp for meg hva som er i ferd med å skje, hadde jeg bare tenkt å skrive noen ord om Rogalands fantastiske natur. Over de siste fem–seks årene har jeg vært så heldig at jeg har kunnet bruke en del av min tid på utforske natur- og kulturlandskapene i dette fylket, og det jeg har funnet har igjen og igjen forbauset meg.

Naturen her i Rogaland er virkelig i verdensklasse – og da tenker jeg overhodet ikke bare på turistmagneter som Lysefjorden, men på mange andre områder også.

Dette er ikke noe jeg bare *synes*, men noe jeg kan si med sikkerhet, siden jeg i litt yngre dager så betydelige deler av både Nord-Amerika, Australia, New Zealand og De britiske øyer, og da observerte hvor mye som der ble gjort ut av steder av de samme typene som dem som karakteriserer Rogaland. Innenfor mindre enn seksti minutters kjøring fra Stavanger sentrum har vi her en kombinasjon av naturtyper og en samling av naturperler som man de fleste andre steder på kloden må reise en dag eller to, og gjerne i flere forskjellige retninger, og kanskje med fly, for å finne maken til. Det frodige og mangslungne øyriket nord og øst for Stavanger, de flere kilometer lange sandstrendene ved Bore og Orre og Brusand, de vidstrakte og fruktbare kulturlandskapene på Jæren, i Gjesdal og i Bjerkreim, de mektige tindene ved Høgsfjorden og Byrkjedal og Austrumdal, de mange innsjøene fulle av ørret og de fossende elvene hvor villaksen går opp for å gyte – Rogaland, og spesielt Rogaland sør for Boknafjorden, er rett og slett en *drøm* for den natur- og friluftinteresserte.

Til tross for at det ofte er store antall turgåere å se, lurer jeg noen ganger på hvor mange av fylkets innbyggere som egentlig *ser* – *virkelig* ser – hva de faktisk er omgitt av, og som forstår hvor uvanlig og verdifullt det er. Det er et utbredt fenomen, verden over, at innbyggerne på et gitt sted ikke helt evner å sette pris på det de har vokst opp med, uansett hvor spesielt det faktisk er, fordi de med årene er blitt blasert, og vant til det, og har begynt å ta det for gitt, og dessverre er det vanlig at mennesker må miste det de har, eller komme nær å miste det, før de *fullt ut* av begriper hva det er verdt.

Vel, nå kan vakre Rogaland miste svært mye, på svært kort tid, av det som gir fylket en verdi utover et digert, deprimerende industriområde, med mindre både beslutningstagere og vanlige innbyggere veldig kvikt våkner opp og setter føttene bestemt ned for det som energibyråkratiet og pengeinteressene akter å tre nedover halsen på både folk og fjell.

Av alle de stedene som er skjenket Rogaland, er min personlige favoritt Lutsivassdraget og de omkringliggende ”småfjellene” og kulturlandskapene i Sandnes kommune. Jeg kaller det Stavangers ”Lake District”, fordi det bringer tankene hen på nasjonalparken av samme navn i Nord-England. Her, ved Lutsivassdraget, har man en helt utrolig sjarmerende serie av store og små vann, omgitt dels av idylliske, strålende grønne beitemarker og dels av gammel og artsrik ”naturskog”, og rammet inn av alle slags små og store høydedrag og fjell (deriblant Storaberget og Vårlivarden mot nord, og Øykjafjellet, Kjollenuten og Dyråfjellet mot sør), med en ”semi-alpin” natur av en type som man der jeg kommer ifra – Oslo-området – må reise fire til fem timer for å komme ut i.

Dette Lutsivassdraget, og det unike ”landskapsrommet” som det og fjellene omkring det sammen skaper, er kort sagt en juvel, som vel hadde fortjent en eller annen form for varig, lovfestet landskapsvern, og som det er vel verdt å kjempe for bevaringen av.

For en del år siden var nettopp dette uerstattelige innsjølandskapet truet av en foreslått høyspentlinje, etter hva jeg kan huske. Dette ble heldigvis ikke noe av, og i senere år har jeg gjerne tenkt, til tross for hva som har foregått i visse andre deler av fylket (som ved Undheim og Ognadalen), at *dette* landskapsrommet umulig kan bli rammet av noen ødeleggende tekniske inngrep. ”Selv de mest urbane og inntjeningsorienterte politikere må da ha såpass dømmekraft at de begriper hva dette området er verdt slik det er,” har jeg sagt til meg selv – og slike antagelser er blitt sannsynliggjort av det at mine gamle kontakter på Østlandet har ofte vært helt fra seg av begeistring og forbauselse når jeg har sendt dem bilder av landskapene jeg har oppdaget, både ved Lutsi og andre steder. ”Er det *så* utrolig fint der?” har gjennomgangstonen vært, og jeg har kunnet svare med et lurt smil at ja, *faktisk*, så fantastisk har vi det her i Rogaland! Hvor feil jeg tok! Akk og ve, hvor feil jeg tok, hvor naiv jeg var, da jeg trodde at juveler som dette *måtte* være trygge.

For ikke lenge siden var jeg ”enda en gang” et sted oppe i fjellene i nærheten av Lutsivassdraget, denne gangen i nærheten av Storaberget. Det ble et kjærkomment gjensyn med ”gode venner”, for høyt oppe på den skytunge himmelen øynet jeg to digre ørner. Først var de langt, langt unna, bare to nesten usynlige prikker, men så kom de, slik de også har gjort før, gradvis nærmere og nærmere. Med de mørke vingene rett ut og urørlige, som om de var i fullkommen hvile, seilet og fløt de på vindene rundt fjellene, med øyne som så alt, i perfekt klarhet, slik ørneøyne gjør – og ble som en levendegjort strofe fra et mytologisk epos fra svunne tider, og bekreftet igjen sin eldgamle rolle som symboler på kontemplasjon og visdom.

Men denne gangen var det ikke bare med glede, men også med et sviende stikk i hjertet, at jeg satt der og beundret dem, for sjansen er nå stor for at den ene eller begge om ikke så lenge vil falle skrikende og blødende til bakken, og der lide en langsom og pinefull død – fatalt skadet av bladene til en av de gigantiske vindmøllene som nå truer store deler av Rogaland, inkludert landskapsrommet som Lutsivassdraget er en del av. Det er ikke til å tro at dette er sant, men det er det, dessverre, og den realisasjonen fyller meg med vemod, kvalme og ikke minst sinne.

At vindmøller dreper fugler har vært kjent i mange år – det ble diskutert i landsdekkende blader som Villmarksliv alt for et kvart århundre siden – og det er noe av grunnen til at den massive ”teppebombingen” av Norge med vindmøller som nå er underveis vekker både forundring og forargelse. På Smøla alene har vindmøller tatt livet av mer enn hundre havørner i løpet av en 14-årsperiode. Var det ikke ivaretagelse av artsmangfoldet et av hovedargumentene for overgangen til såkalt grønn energi – fordi klimaendringene som visstnok skapes av tradisjonell energi antas å kunne føre til utryddelser?

Men nå er det altså likevel ” greit” – i hvert fall for myndighetene – at det oppføres vindmøller i et omfang som sannsynligvis vil eliminere flere tusen fugler av alle slag årlig bare i Rogaland, og som muligens vil føre til at de store rovfuglene praktisk talt utryddes i vår del av landet. Man kan *nesten* begynne å lure på om alt snakket om ”biologisk mangfold” og ”klimakrise” i realiteten bare var et dekke for innføringen av en helt ny type inntjeningsmuligheter.

Men det som er enda verre enn massekvestingen av fugler, i hvert fall sett fra et *menneskeperspektiv*, er de *visuelle, landskapsmessige* ødeleggelsene som utplasseringen av disse enorme maskinene medfører. Gigantiske kunstige innsekter, som jeg av og til har kalt dem, har begynt å klatre oppover og bite seg fast i åsrygger og fjell som inntil ganske nylig syntes å være utenfor faresonen for påfunnene til det såkalte Framskrittet.

Verden går ikke, i det lange løp, framover, den beveger seg snarere i sirkler og spiraler, og vi har nå nådd et *fravær* av bevissthet om det estetiske og det sakrale som verden ikke har sett maken til på veldig, veldig lenge, og som vindmølle-invasjonen er et megetsigende uttrykk for. Topper som for ikke lenge siden var fullstendig upåvirket av mennesker, og i det store og hele uendret siden den siste av de mange istidene som formet dem, ligger nå *vansiret* og *vanhelliget* under hastig konstruerte anleggsveier og enorme roterende turbiner.

Sett på veldig lang avstand – noen mil – ser det ikke så ille ut, men etter hvert som man nærmer seg de nye turbinskogene, framstår inngrepene som mer og mer ulykksalige, og når avstanden blir mindre enn et par kilometer, blir industrifølelsen og inntrykket av vandalisering overveldende. Velformede, vakre høyledrag som i årtusener har stått for menneskene som har beskuet dem som symboler på det hellige, høyt hevet som de har vært over det prosaiske og hverdagslige, er nå omsider innhentet av Modernitetens arroganse og griskhet, og redusert til altere for Mammon og for hovmod – og *under*, i skyggen, så å si, av elendigheten, ligger kulturlandskapene og landskapsrommene som høyledragene så fint rammet inn, men nå som om de var underkastet og okkupert av maskiner fra H.G. Wells' *War of the Worlds!*

Hvor alvorlig dette er, kan bare fullt ut forstås når man innser at kulturlandskapene det er snakk om i mange tilfeller er resultatet av et sted rundt *to tusen år* med møysommelig arbeid (mye av jordbruket i Rogaland går faktisk omtrent så langt tilbake i tid – noen steder ikke fullt så langt, andre steder *enda lengre*). Bare det å rydde potensielle åkrer og beitemarker for all steinen istidene hadde lagt igjen tok tusenvis av timer, og adskillige generasjoner, med tålmodig slit. Å bygge opp de tykke lagene med matjord som vi nå kan nyte godt av, tok flere hundre år til (se faguttrykket *anthrosol*, som betyr *menneskeskapt jordsmonn*). Over tidsrom og under forhold som Det moderne, teknologiserte og ”historieløse” menneske knapt kan fatte, vokste disse landskapene fram, meter for meter, år for år, offer for offer. De heller beskjedne, men ofte forseggjorte husene, de lysende grønne markene og de lange steingardene ble til sammen med naturen omkring dem, og ble en del av den, og bidro *stort* til denne naturens variasjon og skjønnhet.

Se ikke etter ”urfolk” i andre deler av landet, eller på den andre siden av Atlanterhavet, eller i Amazonas, kjære leser, for vi har i realiteten ”urfolk” *her*, midt i blant oss, i de mange etterkommerne av bønder hvis familier i *uminnelige tider* har holdt ut her i Rogaland, og hvis aner skapte de landskapene som vi nå kan glede oss over og høste av, over tidsrom på flere millennier.

Men en ny tid er i anmarsj. Noe nytt og arrogant, kynisk og hensynsløst, er i ferd med å gjøre sitt inntog i verden, selv i Norge og i Rogaland, og monstermøllene er bare ett av

flere symptomer på dette (et annet er oppføringen av mengder av latterlig stygge, fengselslignende, grå og svarte boligblokker, selv i områder enhver kan se at disse bryter totalt med det eksisterende miljøet). Alt og alle skal knyttes sammen i verdensomspennende elektroniske nettverk, og det gamle og selvstendige og skeptiske skal ryddes vekk, slik at alt og alle til slutt kan overvåkes og kontrolleres.

Men dette krever strøm – enorme mengder ny og frisk strøm – slik at hver eneste ”slave” (dvs. slike som deg og meg), hver eneste mobil og hvert eneste bosted kan være online, pålogget og tilkoblet ”Skynet” fireogtyve timer i døgnet, året rundt. Det er her vindmøllene kommer inn. De representerer Norges lille bidrag til det kommende elektroniske tyranniet.

Den klassiske norske naiviteten, som kanskje er en mer eller mindre uunngåelig effekt av det at Norge i mange, mange generasjoner har vært preget av forholdsvis velfungerende og samtidig ganske isolerte samfunn, synes imidlertid å være uten ende. Norges befolkning utgjør mindre enn 0,01 prosent av det totale antallet mennesker i verden, og likevel snakker mange som om en norsk overgang til utelukkende ”fornybar” energi vil spille en *avgjørende* rolle for jordklodens klima. Det er selvfølgelig *tull*. Hvorvidt noen hundretusen nordmenn (si dem mellom 20 og 60 år) går over til en rent elektrisk bil, eller begynner å sykle, har *null og niks* å si i et større perspektiv – og så virker det som om klimahysterikerne bekvemmelig glemmer at svært mange nordmenn ikke *kan* sykle, på grunn av kroniske helseproblemer eller høy alder, og at store deler av Norge har et klima som gjør sykling livsfarlig eller totalt umulig i omkring fire av årets tolv måneder.

Det *eneste* brukbare argumentet for overgangen til utelukkende grønn energi i Norge er i realiteten det å gå foran med et godt eksempel – men Norge får *allerede* en svært stor del av sin energi fra en ”fornybar” kilde, nemlig vannkraft, og slik har det vært i mange tiår nå. Dessuten: Hva hvis det viser seg – som det allerede nå gjør – at de nye og etter sigende ”grønne” energikildene i virkeligheten er *enormt naturødeleggende*?

Hvor ble det av alt snakket om bevaringen av ”inngrepsfri” natur? Ved kildene til Ognå, for eksempel, i fjellene øst for Brusand, er et område på anslagsvis *40 kvadratkilometer* (!) ødelagt av summende ”metallparasitter” – og dette har skjedd på *under ti år*. I fjellet vest for Søyland er et område på rundt ti kvadratkilometer ødelagt – også det på mindre enn ti år. Mellom Noredalen og Soredalen, ved Skjelbrei, er om lag seks kvadratkilometer rasert. Men dette er bare begynnelsen. Hvordan vil Rogaland se ut i 2030?

Dette er virkeligheten som begynner å avtegne seg: Rent *teoretisk* miljøvern, basert på modeller og antagelser knyttet til gasser som CO₂ (hvis eksistens i ganske høye konsentrasjoner faktisk er en *forutsetning* for nesten alt liv på Jorden, siden CO₂ er en avgjørende komponent i plantenes *fotosyntese*) er i praksis blitt til noe nær en rettferdiggjørelse av en helt ny kategori veldig virkelige natur- og miljøinngrep.

Men hvis ingenting av det overnevnte vekker interesse, så vil kanskje det følgende faktum gjøre det, nemlig at ”teppebombingen” av Rogaland med vindmøller vil redusere verdien av mange av eiendommene i fylket *dramatisk*. Dette gjelder både gårder, hus og

hytter, og burde være innlysende. Hvor mange vil ha en diger, kontinuerlig roterende vindturbin midt i glaninga? Ikke særlig mange, skulle jeg tro! Og hvor mange vil bo i den nesten kontinuerlige duren de lager, innenfor en radius på flere hundre meter? Enda færre, det kan det ikke være tvil om.

På toppen av det hele kommer dessuten faren for å bli truffet av livsfarlige isflak, i et område på flere hundre meter rundt hver turbin, i alle de månedene i året hvor det er kuldegrader hele eller deler av døgnet. Eiendommer som blir gjenstand for disse uvelkomne ”monstergavene” fra NVE, eller som *kan tenkes* å bli det i framtiden, vil falle mange prosent i verdi, og noen vil bli både ubeboelige og uselgelige. Mange av dem som har kjøpt hytter i senere år vil nok snart føle seg ført bak lyset – de trodde de skulle få seg et godt feriested, men ender i stedet opp ”i skyggen av” enorme nye og uforutsette industriområder.

Hvordan turistene vil reagere er heller ikke vanskelig å forutsi. De fleste av dem vil nok riste på hodet når de oppdager hva som har skjedd, og legge ferien til et annet land neste gang. Men de vil måtte reise heller langt for å finne noe som kan erstatte Norges vestlandsnatur – det står mellom British Colombia og Alaska, søndre Chile eller Sørøya i New Zealand.

Likevel, å reise dit istedenfor til Norge vil for mange være vel verdt utleggene, hvis de der kan slippe å se hundre eller to hundre meter høye ”vindmølleskoger” på annethvert høydedrag.

De som kommer til å sitte igjen med skjegget godt festet i postkassa er vanlige nordmenn – med sterkt reduserte turistinntekter, og med mulighetene for friluftsliv drastisk beskåret. Men ”kronen på verket”, eller snarere på udåden, blir enda høyere strømgjenginger enn dem som plager folk i dag, fordi store mengder strøm vil bli solgt rett til utlandet, mens nordmenn, som kunne ha vært selvforsynt med strøm fra eksisterende og oppgraderte vannkraftverk, vil måtte kjøpe strøm på det internasjonale markedet. Noen av oss vet veldig godt hvordan en del av kraftselskapene har holdt på i årene som har vært – de har tømt magasinene for å kunne selge strøm til utlandet når prisene er gode, med det resultat at nordmenn må importere strøm til blodpriser fra utlandet når det er vinter, eller når det ikke blir så mye nedbør som forventet. I framtiden vil denne type oppførsel bare fortsette – med mindre noen setter en stopper for den.
